

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus X. Significat Deus Moysi in monte quid agatur in populo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

ciunt antequam advertantur. Igitur magnam animarum pestem induxit Aaron inter filios Israel, quando sub specie solennitatis divinæ, invexit solennitatem & cultum idoli. Mox enim ubi illi audire proclamanter præconem: *Cras solennitas Domini est, surgentes mane*, inquit Scriptura, *obtulerunt holocausta, & hostias pacificas, & sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere, saltare, cantare, tripudiare, aliaque lætitiæ signa ostendere ut solennitatem illam celebrarent.*

DISCURSUS X.

Significat Deus Moyfi in monte quid agatur in populo.

Interea dum hæc agerentur in populo, erat adhuc Moyfes in monte cum Deo, nec quidquam sciebat, sed Deus hoc illi significavit, dicens: *Vade, descende, peccavit populus tuus quem eduxisti de terra Egypti: Recesserunt cito de via quam ostendisti eis, feceruntque sibi vitulum constabilem, & adoraverunt, atque immolantes hostias, dixerunt, Hi sunt dii tui Israel, qui te eduxerunt de terra Egypti.*

Hoc dicto, quasi totus exardescens in iras, *dimitte me*, inquit hac Moyfi, *ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, cerno enim quod populus iste dura cervicis sit.* Deus irascitur, jam stabat quasi armatus fulminibus quæ vibraret in filios Israel, omnesque ad unum disperderet, cum subito dicit Moyfi: *Dimitte me*, quid hoc, dimitte me? an ergo Moyfes illius manum aut brachium retinebat, ita ut se movere non posset ad puniendum? quomodo ergo dicitur *Esaiæ cap. 13. Domine rex omnipotens, non est qui resistat majestati tuæ?*

Nihilominus tamen, inquit *D. Hieronymus Epist. 12.* Quando Deus Moyfi dixit: *Dimitte me*, ostendit se teneri posse ne faciat quod minatus est: Nam preces fervi impediabant Dei potentiam: Tanta ergo est orationis unius hominis justis potentia, ut ipsam Dei omnipotentiam quasi liget & vincat: Jam enim Deus arcum intenderat, imposueratque sagittas furoris sui ut perderet impios, & tamen furor ille, qui erat instar maris fervescens, non excessit limites suos, quia unus Moyfes erectis in cælum manibus tanquam duobus objectis aggeribus, furorem cohibuit ne se effunderet.

Ccc

Quan-

Virtus unius justis sufficit ad integrandam civitatem servandam.

Quantum arenarum rupiumque opposuit statuitque Deus, ut furias maris compesceret, recessumque fluctibus imperaret? & unus vir oratione sua sistit, tenetque intra terminos Dei furorem.

O quam felix est civitas vel Respublica, quæ justos habet qui pro illâ orent! imo unus interdum sufficit qui plagas jam paratas avertat. Patet hoc clarius luce ex *Jeremia cap. 5*. Jussit Deus *Jeremiam* clamare ad populum: *Deserta erit omnis terra, lugebit terra, & marebunt cali desuper: à voce equitis & mittentis sagittam fugiet omnis civitas, universa urbes derelicta sunt, & non habitat in eis homo*. Sed mox addit: *Circuite vias Jerusalem, & aspicate, & considerate, & querite in plateis ejus, an inveniatis virum facientem judicium, & querentem fidem, & propitius ero ei, hoc est, propter ipsum*.

Ea enim Dei clementia est, ut etiam nemine orante, fulgura deponat è manu propter unius virtutem: Una vidua *Judith* in *Assyrios* pugnat, frangitque omnes hastas *Persarum*, Sola castitate: Sic enim ait Scriptura *Judith cap. 15*. *Fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaveris*. *Judaa* universa liberata est à procella quæ illi incumbebat, fecitque *Judith* se non effunderet in oppida *Palestina*. Per unam feminam ita viros *Assyriorum* accisæ, castraque direpta, ut à minimo, inquit Scriptura, usque ad maximum omnes divites fierent de prædationibus eorum.

Ergo vir unus, & femina una, potuère integram gentem, & integram regionem defendere contra iram divinam, ejusque plagas jam paratas: *Judith* sua castitate profligatis *Assyriis*, *Moses* oratione facta pro *Israëlitis*.

Non disperdam *Jerusalem* inquebat olim Deus *Isaia cap. 65*, quare? propter servos meos, inquit: Quis ergo defendet *Jerusalem*? non astus Sapientium, non consilia Satraparum, non divinationes Haruspicum, non Philosophorum oracula, non militum robur, non firmitas mœnium, sed servorum meorum orationes ac virtutes.

Ita fit ut unus probus vir, felicitas sit unius integræ civitatis, & unus filius vel filia proba, unius integræ familiæ, propter quos Deus illis parcat, pœnasque paratas suspendit.

Quis ergo non detestetur illos qui nullo habito virtutis respectu, nescio quos homines ad majora officia assumunt ac promoveant, qui suis vitis respublicas inficiunt ac perdunt, quas unus probi hominis virtus sola magis posset servare quam om-

de improborum ingenium sine ulla virtute.

Quis non detestetur illos parentes, qui interdum filium filiamve pietati addictam, & quorum unica voluptas est, explosis vanitatibus mundi, templa frequentare Deoque servire, minus amant, (utinam non rejicerent) quam liberos qui se totos effundunt in vanitates, & ut loquitur *Paulus*, in sæcularia desideria. Fateor me invenisse aliquando unum alterumve qui felicitatem familiæ suæ adscriberet filiæ Sanctæ quæ se Deo dedicarat in sæculo, & in domo paterna: Sed longe plures esse, qui non sint hujus opinionis, patet ex eo, quod plurimi tali statui sese opponant, impediunt, ac contemnunt.

Sed supra omnes detestandi sunt illi qui verbis & factis ostendant se esse hostes religiosorum virorum; quorum non unus hoc nostro sæculo, & in nostro *Belgio* auditus est palam dicere, eos aut urbibus esse inutiles, aut certe non necessarios, posseque & respublicas & religionem absque illis subsistere; & ita quidem loquuntur illi quibus religio non magis curæ est, quam Pontifex *Calvino* aut *Luthero*.

Ergone nocturnæ diurnæque orationes tot hominum Deo servientium (quamvis nihil aliud facerent) non profunt apud Deum ut respublicas vel civitates servet à plagis, quando unica unius *Moyse* oratio servare potuit gentem tam vastam quæ constabat plusquam decies centenis hominum millibus? nisi forte illi Pseudo politici non magis curent Scripturam quam religionem.

Unde non mirum quod vir summæ dignitatis, ac celeberrimus olim Pontificis concionator acerrimis verbis, armatisque argumentis de cathedra invectus fit in hujusmodi homines, quæ postea litteris mandavit: Oportet nos illum suis verbis audire loquentem, ut illi qui se juratos religiosorum hostes profitentur, videant se met esse rerum publicarum pestes, & confundantur.

Grassabatur, inquit vir ille, per *Italiam*, aliasque provincias superiori sæculo teterrima pestis, quando amplissima provincia gubernator, ut malo occurreret, multorum rogatis auditisque sententiis, neciis assensus, afflatam sibi divinitus mentem affirmavit, inditumque consilium, quo si uteretur, urbs, & omnia essent in tuto: Ego, inquit, omnes religiosos provinciæ aditu prohibendos arcendosque censeo.

Horruere omnes, his auditis, hominis crudelitatem, qua servorum

rum Dei fama gravissime lædebat: Nihilominus evicit furor gubernatoris: Vix dies castina illuxerat, cum in foro impressum pependit edictum quo omnes omnino religiosi provinciam ingredi vetabantur. Proæmium autem edicti erat ejusmodi: Eò religiosorum fraudes provectas, ut nisi procul provincia finibus universi, & indistinctè arcerentur, numquam incolumitati civium prospectum foret. Adeoque si qui intrare præsumerent, vel ergastulis includerentur, vel ad triremes amandarentur, vel aliis poenis arbitrariis punirentur.

Expavit ad hæc urbs addictissima religiosi, & cives perculli, in iram acti, vociferari clamareque cœperunt: Ita ne vero? ergo ad nos accedere licet histrionibus, scurris, religiosi non licet? licet meretricibus, *Judeis*, & servis Dei non licet? Quid de nobis dicent aliæ nationes? agafones & muliones quotidie in provincia commeant, & religiosi excludentur? quid dicent *Lutherani* & *Calviniste* ubi edicti nostri exemplar acceperint? En, inquit, quid de Monachis Catholici sentiant, quos tales hostes reipublicæ putant, ut ab illis pestem disseminatam suspicentur; quid? illi urbe provinciaque carebunt, quos urbium propugnatores & servatores suis orationibus obsequiisque esse oportebat. Ita cives illi pro doloris modo.

Tunc ipse met Scriptor, qui hæc narrat, hominem illum impium his verbis aggreditur: An ita de Christiana republica male meriti sunt servi Dei, ut eos in odium vulgi vocari oporteret? Qui pro *Christo* paternarum ædium sprevere delicias? qui se bonis omnibus exuere sub *Christo*? qui omni se voluptate, qua mundum fruuntur, privavere cum *Christo*? qui noctes diesque in prompta sunt ut agris assistant, nullo morborum, quantumvis pestilentium, discrimine? hisce tu carceres & triremes minaris? quid ergo facient *Turce*?

Hactenus magnus ille Scriptor ita invehitur in hostes religiosorum quos putant noxios esse Reipublicæ; nec immerito tam acriter oratione illos perstringit: Mox enim exemplum adfert quo ostendit contrarium esse verum, dum ait: Homini, inquit isti crudeli jam mortuo successit alter, qui non modo non putavit religiosorum fraude inducendam provinciæ luem, sed credidit eorum pietate, sanctique industriâ depellendam, propterea evocavit aliunde celebratissimum oratorem quem Noscomio præfecit

ubi vir iste ita se gessit, ut incolumitatem urbi attulerit.

Hoc est quod dico, & quod dicit Scriptura, nempe quod unus vir Sanctus sufficiat ad integras urbes atque Provincias servandas à plagis divinis, ut hic patet in *Moyse* orante Deum in monte, ut parceret populo in idololatriam prolapsò. Oratio autem *Moyse* erat hujusmodi:

Car Domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra Egypti in fortitudine magna, & manu robusta? Ne quaso dicant Egyptii: Callide eduxit eos ut interficeret in montibus, & deleret è terra. Quiescat ira tua, & esto placabilis super nequitia populi tui: Recordare Abraham, Isaac, & Israel, servorum tuorum, quibus jurasti per te ipsum, dicens: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas cali, & universam terram hanc, de qua locutus sum, dabo semini vestro, & possidebitis eam. Placatusque est Dominus, inquit Scriptura, ne faceret malum quod locutus fuerat adversus populum suum.

Cum hæc postrema verba legeret in Scriptura *Julianus* Apostata, solebat dicere Deum *Hebræorum* esse mutabilem & inconstantem, quod cum statuisset punire filios *Israel*, jam mutet sententiam.

Respondet *Hieronymus* in cap. 5 *Daniel*. Hic nodus, inquit, facile solvitur *Ezechia* Regis exemplo, quem *Isaias* dixerat esse moriturum: & *Ninivitarum*, quibus dictum est: *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*: Et tamen ad preces *Ezechia* & *Ninive* Dei sententia commutata est, non varietate judicii, sed eorum conversione qui meruere Indulgentiam. Sic Deus in *Jeremia* dicit, se mala minari populo sed si bona fecerit, minas mutare in clementiam. Rursum bona agenti, bona pollicetur, sed si malus fiat, dicit se suam mutare sententiam, non in homines, sed in opera quæ mutata sunt, neque enim Deus hominibus sed vitiis irascitur, quæ cum in homine non fuerint, nequaquam punit, quod in homine jam mutatum est.

Sententia ergo Dei numquam mutatur in ipso Deo, quia sicut in illo fuit ab æterno, sic in illo etiam in æternum manebit, sed mutatur in ipsis peccatoribus quando ipsi mutantur, si enim de malo mutantur in bonum, absolvit à pœna quos prius damnaverat: Deus tamen, inquit *D. Gregorius lib. 20 Moral. cap. 24*, non mutat consilium sed mutat effectum, dum propter eorum conversionem illos non punit, quos punire decreverat si non conversi fuissent. Denique nulla est in Deo mutatio, sed tota est in homine:

Sententia Dei manet in se immutabilis, sed ejus effectus impeditur ab homine, dum ipse vitam suam mutat in melius.

DISCVRSVS XI.

Moyſes descendit de Monte, frangit lapideas tabulas, & comburit vitulum aureum.

IAm quadraginta dies ac noctes egerat *Moyſes* cum Deo in monte *Sinai*, acceperat Tabulas lapideas, in quibus Deus sua manu scripserat decem praecepta: Cumque intellexisset ex Deo populum suum peccasse, descendit de Monte, & simul cum illo *Iosue* qui toto tempore illi adfuerat.

Cum simul procederent, audivit *Iosue* de longe tumultum vociferantis populi, dixitque ad *Moyſen*: *Vlulatus pugnae auditur in castris.* Respondit *Moyſes*: *non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam, sed vocem cantantium ego audio.*

En quale discrimen sit inter *Iosue* & *Moyſen*, quod enim *Iosue* dicit esse bellicosam in pugnando fortitudinem, hoc *Moyſes* dicit esse turbulentæ plebis lasciviam, & licentiam: Quomodo hoc? *Iosue* quidem in monte fuerat cum *Moyſe*, sed non egerat cum Deo: *Moyſes* vero totus inflammatus prodibat à colloquio Dei, *Iosue* alioquin erat vir probus, quamvis non ita illuminatus ut *Moyſes*, tamen quod summum scelus erat in populo, putabat esse voces de Victoria triumphantium; in hoc laudandus quod bono animo ac simplici corde interpretaretur in bonum, quod revera pessimum erat. Secus ac innumeri cæci mortales omnia bona vel animo iniquo, vel venenata lingua vertunt in malum. Sæpe quæ facta optima sunt, nobis vertuntur in scandalum.

Lingua
mala om-
nia bona
vertit in
malum.

Existimo ego quod si forte aliquis nostrum *Theodorum Dydimum* Eremitam, vidisset *Alexandriae* intrantem publicum lupanar, impudicum dixisset: Si *Abrahamum* stantem cum cultro in manu ut filium suum unigenitum jugularet, insanum putasset: Si *Paulum* Apostolum vidisset se *Judaicis* quibusdam ceremoniis accommodantem, irreligiosum dixisset. Cum tamen primus non aliam mentem lupanar intraret quam ut neptem suam, ovem perditam, inde extraheret, & ad pœnitentiam adduceret, quod & fecit: *Abrahamus* vero ex Dei mandato gladium strinxerat in filium suum *Isaac*, ut exprimeret æterni Patris amorem in filium suum *Iesum*: *P. aulus de*